

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

То је све за првог купца *res int' a lios acta*. Закључак је овога тај да први купац одговара само за диференцију између прве и друге цене, а за диференцију између друге и треће цене одговоран је само други купац¹⁾.

1) У смислу овога, другога, мишљења: Михаило Тадић, председник Првостепенога Суда за Град Београд, у својој, овде већ наведеној, расправи, *О одговорности купца за накнаду штете код јавних продаја*. Г. Тадић вели да право поверилаца (односно дужника) на наплату, од првога купца, онога мањка који се показао другом продајом настаје „када се изврши и постане стална нова продаја и покаже се диференција у продајној цени, јер тек тада и фактичка штета постоји, која се у облику одређеног материјалног правног потраживања према купцу може стаћи“. Г. Тадић додаје да је овај моменат од пресудне важности, јер „... одређује правну природу ове тужбе и искључује солидарност купца за накнаду, изnoseћи просту обавезу њихову као предмет тражбеног права за накнаду штете“. Из доцнијих разлагања види се да г. Тадић под „простом обавезом“ разуме, у колико је реч о првој купцу, то да он одговара само за мањак који се другом продајом покаже. Изгледа нам да овде, код г. Тадића, има мало *petitio principii*: пошто се, вели он, одговорност првога купца одређује у моменту када друга продаја постане извршена и стална, то онда не може бити речи за његову одговорност за мањак који би се евентуално између друге и треће, треће и четврте итд. продаје показао. Ова друга половина твђења г. Тадића могла би бити тачна само тако, ако би била несумњива она прва половина његовога твђења, то јест: да се одговорност првога купца одређује у моменту када друга продаја постане извршена и стална, али то је оно баш што има да се докаже *quod ad probandum est*, а што г. Тадић узима као доказано. Због тога смо и рекли горе, да, овде, код г. Тадића има *petitio principii*. У осталом, ми мислимо да, код овога питања, ваља поћи обрнуто од онога што је учинио г. Тадић и казати: пошто први купац одговара само са разлику између прве и друге продаје, а не и за доцније диференције које би се могле показати, то онда излази да је одговорност купчева утврђена одмах, чим је друга продаја постала извршена и стална, и та се одговорност одмах може и реализовати. Наравно да и када се овим путем пође — а њиме се, по нама, мора поћи — остаје да се докаже тај *principium* да први купац не одговара за трећу, четврту итд. продају.

Г. Тадић, додајемо, не пренебрегава ни то: да директно обара мишљење да први купац одговара за

Прва солуција више је у складу са општим интересима који захтевају да обавезе на јавним продајама закључене буду озбиљније и по својим последицама строжије, како би и сами купци били озбиљнији, а повериоци (дужник) боље обезбедени против евентуалних неисправности од стране лицитаната. И заиста, када први купац зна да он одговара за сву штету коју повериоци претрпе услед неизвршења његове обавезе, дакле, не само за диференцију између прве и друге продаје, већ и за диференцију између друге и треће, треће и четврте итд. продаје, он ће јамачно бити мање склон да доведе до друге продаје него када би одговарао само за мањак који се покаже на другој продаји. У осталом, ако би се при-

све доцније мањке, то јест да утврди директно онај мало час речени *principium*. Један од разлога које је он, у прилог тога, навео, овај је: „... ранији купац има право да полаже пену све док се друга продаја не сврши, и тиме отклони своју одговорност за штету (§ 484. грађанског судског поступка). После тога, чим је продаја остала стална, ово његово право по закону престаје, јер настаје обавеза другог, трећег и осталих купца да то учине, услед чега је он ван законске могућности да доцније диференцију, ма коју, отклони“. Овај аргумент није много сигуран, јер, и ако у начелу, обавезано лице не одговара за неиспуњење обавезе, када је испуњење њено немогућно (*impossibilium nulla obligatio*, или, као што веле француски правници, *A l'impossible nul n'est tenu*, *V. Lacantinerie, Précis de droit civil*, II, p. 616) — чак и сама обавеза не постоји (она је тада *nichtig, inexistante*), ако је немогућност та постојала *ab initio* (§ 538. Грађ. Зак.), — (*B. Fischer und Henle, Bürgerliches Gesetzbuch*, S. 153 und 156; *Goldmann und Lilienthal, Das bürgerliche Gesetzbuch, Erster Band: Allgemeiner Teil und Recht der Schuldverhältnisse*, S. 334 ff.; *Арите, Пандекте или данашње римско право*, превод Д-ра Драгише Т. Мијусовића, књига трећа. — *Облигационо и заложно право*, стр. 735.), ипак он одговара, ако је испуњење обавезе, које је иначе било могућно, сада постало немогућно кривцом његовом, кривцом обавезаног лица. А овде је такав случај: ако, као што вели г. Тадић, купац на првој лицитацији није имао никакве могућности да, после означеног момента, „доцније диференцију, ма коју, отклони“, он је сам за ту немогућност крив: он ју је изазвао својим неполагањем цене коју је на првој продаји понудио. Да је он ову положио био, не би се дошло ни до поновне продаје ни до оне немогућности.

Даље се мишљењу г. Тадића да повериоци могу, чим је њиме означени моменат наступио, тражити од првога купца наплату диференције између прве и друге продаје, стим да то што они од купца, по том основу, наплате остаје дефинитивно као њихова имаовина — бар ми тако схватамо речи, г. Тадића:

мила прва солуција, првом купцу било би лако ослободити се сасвим своје обавезе да плати излицитирану цену. Ево како. Он не би ову положио, и власт би могла тада само то, по нашем законодавству, да одреди другу продају. На овој продаји купи добро једно лице које је са првим у договору, и то купи га за ону исту цену за коју га је купио и први купац, или, можда, да још нешто више. По другој солуцији, први купац испада дефинитивно из обавезе, ма какви догађаји наступили после друге лицитације. Други купац, који је лицитирао до понуђене цене само зато да првог купца ослободи његовог уговора, не плати, наравно, ту цену, и власт одреди и трећу продају на којој добро

„... а тако исто одредбе ове показују, да се употреба овога права не везује за трећу и даље пар две продаје“ (*Архив*, год. 1906., стр. 144.) — може учинити овај приговор: да ће, на тај начин, често пута повериоци наплатити оно на шта нису имали право односно да ће купац на првој продаји платити оно што није био дужан. Поименце, ми мислимо на случај да, на трећој продаји, изиђе већа цена него на првој и трећу купац ову положи. Тада се не може рећи да су повериоци (односно дужник) оштећени услед неполагања цене од стране првога купца; шта више они су, због тога неполагања, добили, пошто се је, на трећој лицитацији, добило за пописано добро више него на првој. И када тако та лица нису радљом, или, боље, нерадљом, купца на првој продаји оштећена, како онда она могу наплаћивати ону диференцију између прве и друге продаје, која сада нема никаквог правног значаја? Та сума представља, за та лица, једно неправично обогатење (*unberechtigzte Bereicherung*) а за купца на првој лицитацији испуњење једне обавезе *sine causa*. [Исту примедбу чини г. Тадић и г. М. Стојановић, у својој расправи: *Јавна продаја непокретности и обавеза купца на којој који цену не положи* (*Архив*, год. 1906., стр. 426. и 431.)]. Г. Тадић, када већ није поставио правило: да ће се питање о наплати диференције између прве и друге продаје од првога купца резервисати за доцније, док се не види дефинитивно колико ће се фактички добити и наплатити за пописано добро, требас је бар да дода: да ће повериоци (односно дужник) бити обавезани вратити купцу са прве лицитације од њега наплаћени мањак, ако се доцније утврди да се је за пописано добро добило бар онолико колико је оно изишло на првој лицитацији — ограничење оном његовом праву поверилаца (односно дужника) да могу одмах, чим друга продаја постане извршена и стална, тражити наплату мањка који се другом продајом буде показао — које ми нисмо могли наћи у његовој, иначе марљиво израђеној, студији. [Као г. Тадић, и *Апел. Суд* (Г. Одељење), пресуда од 19. Августа 1903. год., бр. 3258.. С. Јањић, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904. бр. од 19. Септембра, стр. 289.]

није далеко мање него на ранијим продајама. Прихвати ли се друга солуција, повериоци могу тражити од другог купца једино диференцију између друге и треће продаје. Ако је сада он инсолвентан те ту диференцију не може да плати, повериоци (дужник) остају оштећени, не рачунајући и то што су тако дуго, за оних што су успели наплатити, чекали, и уговор између првог купца и њих (односно дужника) изиграи је чак и у оној прећутној клаузули по којој је тај купац био обавезан накнадити штету коју повериоци буду претрпели неизвршењем, од његове стране, обавезе коју је на се примио да положи излицитирану цену.

Али, и претпостављајући да између првог и другог купца није било никаквог договора, повериоци (дужник) могу, ако би се усвојило друго мишљење, бити оштећени и без своје кривице. По том мишљењу, као што знамо, повериоци (дужник) могу од првог купца тражити само ону диференцију између прве и друге лицитационе цене, што значи да ће они трпети од те евентуалности да други купац не може да плати разлику између цене на другој и цене на трећој продаји. Зашто да повериоци (дужник), којима се нема шта пребацити, трпе ту штету, а не први купац који је крив, јер своју обавезу: да положи понуђену цену, није испунио?

Стога ми мислимо, да први купац одговара за сву ону разлику између прве лицитационе цене и последње. То је, најзад, у духу одредбе § 484. Он вели, да ће власт, ако купац цену не положи, одредити на његову штету другу продају. *Па његову штету*, што значи, да ће тај купац бити одговоран повериоцима за сву штету коју они претрпе услед тога што он није излицитирану цену положио. А колика је штета? То је она разлика између цене, од стране тог првог купца понуђене, и онога што последњи купац, то јест купац на последњој продаји, положи. Те своје обавезе да целокупну ту разлику повериоцима накнади не може се он разрешити потоњим продајама, јер би то значило да се један уговарач може, једнострано и самовласно, своје обавезе ослободити.¹⁾

Сада имамо да размотримо ово питање: на који начин први и други купац одговарају за диференцију између друге и треће продаје? Што се тиче диференције између прве и друге цене, за њу је, наравно, одговоран само први купац, и

питање о одговорности другог купца ту се, разуме се, не поставља.

Несумњива је ствар, као што смо то већ и горе објаснили, да повериоци могу целу диференцију између друге и треће продаје тражити од самога првог купца: овај се не би могао, од таквога захтева поверилаца, бранити том околношћу што за ту диференцију одговара и други купац. Тај факат што још неко, осим нас, одговара за једну обавезу за коју и м одговарамо нас не може, природно, ослободити наше сопствене одговорности. Када се поверилац, код солидарне обавезе (§§ 546., 804. и 696. Грађ. Зак.), обрати, ради наплате своје тражбине, једном од дужника, не може се тужени бранити тиме што, за исти дуг, одговарају и друга лица.

Исто је тако несумњиво да повериоци могу цео мањак који се показао трећом продајом (у срањењу њеном са другом лицитацијом) тражити и од другог купца и да овај не може, ни најмање, против њих истцати то што, за тај мањак, одговара и први купац.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Ж. Перић.

ГРАНИЧНЕ МЕЂЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА

(НАСТАВАК)

Лица која су неспособна за једну свесну акцију, за развијање једне правне важне воље, називају се правно *неурачуњивима* и казна се на њих не примењује.

Први основ за примену казне јесте дакле лична *урачуњивост*, *способност* лица које је у питању, да предузима свесне акције и да формира једну вољу која се правно може третирати. 2.)

Досадања излагања чине подлогу још за један закључак. На име, не само да је нужно ради примене казне, да једно лице буде урачуњиво, већ да се томе урачуњивоме лицу наступела противправна последица из његове радње *може урачунати у кривцу*, т. ј. да се може рећи да је то лице *криво* или *вино* што је последица наступила.

Као што се види има две врсте урачуњивости: урачуњивост *кривца*, виновника, која управо ништа није друго него његова *способност за одговарање*. Немачки израз *Zurechnung* — *fähigkeit* то тачно и вели. Друго је пак урачуњивост *последнице*, т. ј. допуштеност, могућност да се та последица упише виновнику у кривцу, да му се она може урачунати. Немачки израз то зове *Zurechenbarkeit* 3.).

Кад се може рећи да је неко крив за наступање последице, т. ј. једне промене у спољњем свету, којом су повређена туђа правна добра?

На првом месту јасно је да ваља захтевати каузални однос између радње човекове и наступеле последице, т. ј. радња човекова мора бити узрок што је последица наступила, или: зато што је било

радње било је и последице; да није било радње не би било ни последице. Човекова радња, као напон његове физичке снаге, целисходан покрет његових органа, јесте нешто видљиво. Промена у спољњем свету која је таквом човековом акцијом произведена, такође је нешто видљиво. Отуда је нама јасан каузални однос између та два елемента. Али он још није довољан за појам кривице. Јер каузални однос између човекове радње и наступеле последице у много случајева може да буде чист механички однос, однос два мртва елемента. На пр. један месечар, потпуно несвестан шта ради, начини штету пењући се на туђ кров. У том случају не може да буде речи о кривци, то би била бесмислица, као год што би било бесмислено говорити о кривци машине што је човек повређен, или о кривци грома који је разорио кућу.

Појам кривице садржи у себи један личан, свесан елемент, захтева постојање једнога свеснога бића, које има моћ самоопредељивања. Отуда се може да говори само о кривци човека, и то у случају кад је он у могућности да се опредељује независно од сваке психичке и психофизичке принуде. Појам кривице дакле захтева један каузални однос, али каузални однос између човекове *свести* и *воље* и наступеле последице. Радња човекова т. ј. акција његове мишићне снаге јесте само нужни посредник, мртво оруђе, којим се свест и воља служе да у спољњем свету створе промену коју желе. Што се пак вулгарно говори о каузалном односу радње и последице, то је с тога, што су то видљиви елементи, док су свест и воља невидљиви, и што су махом човекове радње резултат, производ, његове свести и воље, синонимне дакле са њима. Али то што је у већини случајева није увек, јер може бити и таквих покрета човечијих мишића, који или не одговарају његовој вољи или су директно њој супротни. Овако је увек кад човек дела, ради, у оскудици сваке здраве воље и свести, или гоњен елементарним силама, или под дејством психичке или психофизичке принуде или у пуној заблуди о стварноме току своје радње.

Да узмемо баш да је за појам кривице довољна егзистенција каузалнога односа између два факта, без обзира да ли је један од њих свестан онда ћемо доћи опет до истог резултата. Реч је о кривци *човека*, или кад се човек може окривити за извештај учин. У том разматрању ми морамо рачунати са нормалним човеком. Нормалан пак човек јесте биће које се поглавито од осталих бића одликује јачом свешћу, располагањем моћи самоопредељивања и разумевања. Отуда рећи да је човек каузална чиниеница за једну последицу значи то исто што и рећи: да су човечија *свест* и *воља* за њу каузални.

Кривица или урачуњивост последице постоји тада, када се последица може свести на човеково *хотење*, на његову вољу. Воља је наша несумњиво крива за наступелу последицу кад је она управљива мишиће наше на акцију, која је мо-

¹⁾ За исто је мишљење и г. Марко Стојановић, у својој испрпној расправи: *Јавна продаја неопкретности и обавеза купца на њој који цену не положи*, објављеној у *Архиву за Правне и Друштвене Науке*, год. 1906., св. од 25. Јуна, стр. 423. и коју смо већ овде навели. Г. Стојановић, побивајући мишљење г. Тадића: да први купац одговара одмах за диференцију између цене на првој и другој лицитацији, чим је ова друга лицитација постала извршеном и сталном, и да се њега, првог купца, не тиче шта ће даље бити, примењује сасвим умесно, да се питање првог купца не може разрешити, догод се продајна цена пописаног добра не наплати, на било да се је добро два пута, три пута или више пута продавало. Тек када се сравни оно што је купац на првој лицитацији понуђио и на шта се је он обавезао, са оним што се је, од неког потоњег купца, *фактички* наплатило, може се знати да ли је и за колико први купац повериоцима (односно дужнику) одговарао.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Глава друга

Умишљај и нехат у страном позитивном законодавству.

А. Умишљај.

Г. Појам. Страна позитивна законодавства се могу поделити на два дела: она која одређују појам, дају дефиницију умишљаја и она која то не чине. Где позитивни закон дефиницију није дао она се услед практичне нужности створила у правосуђу и у кривичној науци.

Сва су законодавства сагласна у томе да је умишљај један општи појам, правна установа која вреди за све деликте, тако да људски учини узимају на себе тек тада форму деликата ако су друговали са умишљајем. Умишљај је форма у којој имају да се обављају људске радње, ако хоће да се назову деликtnим радњама. Према томе где се год не буде могло доказати умишљено делање ту нема ни кривичнога дела. Незнатна оступања од овог општег принципа законодавства изрично прописују.

1. Никакву дефиницију не дају о умишљају француски, белгиски, холандски, португалски, швајцарски кантонални и норвешки законици. Сви они међутим усвајају умишљај као технички појам (*dolus, dol, intention*) и по свима се код злочина и престопа за појам кривичнога дела безусловно тражи умишљај. Код истога (*contraventions*) међутим казни се без обзира на то да ли се делало умишљено или нехатно. Умишљај се стално не тражи генерално већ само тада, кад је закон изрично наредио, или се то из природе деликата види, да се умишљено мора делати.

У француској јудикатури и науци, као и у свима осталим, под умишљајем се разуме она воља, која је управљена на противправно остварење битних обележја кривичнога дела. У умишљај долази пре свега *хотење* обележја кривичнога дела. Свако законом предвиђено кривично дело има неколико својих битних обележја. Онај ко *хоће* да оствари сва та обележја и вољно их оствари извршио је умишљено кривично дело. Ако се ма и једно битно обележје конкретнога кривичнога дела у напред неће, или ако о њему виновник у моменту радње није имао тачно преставку, био је дакле у заблуди, тада нема умишљаја.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Живко Топаловић.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

О аутомобилима. — Учестани судари аутомобилски по многољудним улицама лондонским, дали су повода полицији у Лондону, да прибегне разноврсним начинима, како би се то зло отклонило.

Маса наредба, које је до сада полиција издала, односно брзине возње по улицама у Лондону, и казне за прекорачење ових, нису имале таквог успеха

и несрећни случајеви умножавали су се све до пре неки дан, када је полиција издала своју последњу наредбу, која је имала одличног успеха. Овом наредбом, поред већ раније прописане брзине за возњу, наређено је, да сваки аутомобил, који врши саобраћај, мора бити снабдевен и једним апаратом, који, чим мотор пређе прописану брзину, производи ужасно звонење.

Поводом ове наредбе први је подигао свој глас лекарски орган „British Medical Journal“, који узима у заштиту медицинско особље лекаре и друге, који су најчешће кажњавани за брзу — непрописну — возњу, па вели: да лекарима никако не треба замерити што се често греше о ову наредбу, за то што они то чине из претеране ревности — да се што пре одазову позиву пацијента и нађу поред његове постеље. Даље наводи, да се овом наредбом само штите интереси пролазника уличних, а никако и интереси оболелих људи, који жудно очекују долазак лекара.

Противу овог *нахођења* лист „Police Chronicle“ износи, да горње тврђење није тачно, зато што је сваком разумљиво, да брзом — непрописном — возњом, па било то баш и лекарском, у врло честим случајевима страдају здрави мимопролазници, док се не може претпоставити да доласком лекаревим, ма то било и најбрже, пацијент увек добија. Чак шта више лекари би требало да избегавају, да својом кривицом не долазе у додир са пополицијским органима, јер се баш тиме назива обустављање саобраћаја, и скраћује прописана брзина.

А. Ј. А.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један полицијски чиновник пита:

„Месна Контрола за округ пиротски тражила је од благајнице, да од мене наплати 55 динара примљеног додатка за месец септембар, по закону о трошковима управних власти, у коме сам, по лекарском уверењу и одобреном одсуству, био на боловању 20 дана.

Сем тога, она је удутила акт окружној благајни и тражила: да се додатак чиновницима не издаје у првој половини месеца кад и плата, него на крају сваког месеца.

Ја налазим, да је и један и други поступак Месне Контроле противан закону, јер прво за време мога боловања ја нисам имао заменика, те ми се додаток не може оспорити, а друго по чл. 83. закона о државном буџету и додатци се издају у почетку месеца кад и плата.

Нека изволи уредништво изнети своје мишљење по овоме“.

— На ово питање одговарамо:

1. По другом ставу члана 4. закона о трошковима управних власти, додаток се спори само онда, кад би неки службеник

довести до последице, кад постоји, дакле, директан каузални однос између воље и последице. Ту можемо говорити о једној позитивној акцији воље. Али наша воља може бити крива за наступеле последице и у случају своје неакције. Она није хтела да се развија, остала је лења против своје дужности, и услед те инерције свести и воље наступила је последица. Тај каузални однос није директан већ индиректан, посредан.

Као што се види, у појму *кривице* урачуњљивости последице, огледа се један *психички однос* човека, кривца према наступелој последици. Но у свима случајевима почињених кривичних дела није исти тај психички однос човека и промене у спољнем свету. Веза је ова некад чвршћа некад лабавија. Отуда мора бити веће и мање кривице човека за дело. Степен сање личне кривице човекове, пак, врши се увођењем у кривично право разноврсних појмова, који у себи обухватају поједине делове пуне воље. Тако се добија могућности да се мањи степен противправне воље казни блажије, него виши степен њен, а да се казна не примењује на случајеве где постоји, истина, повреда туђих правних добара, али се никаква људска воља за то не може учинити узрочном. Ову потребу правнога кривичнога правосуђа задовољавају појмови *умишљаја, нехата и случаја*, о којима ћемо даље говорити. 4.)

У кривичноправној наредби је општа сагласност у томе, да је постојање овога личнога, моралнога, елемента, личне кривице виновникове, основа за примену казне.

Контраверзно је питање да ли тај лични морални, елемент ваља унети у појам о кривичном делу, па рећи да не може постојати кривично дело у недостатку личнога елемента; или не уносити га у појам кривичнога дела, допустити да у тај појам улазе само објективне чињенице, које леже ван личности, а субјективни елементи да буду само претпоставка за примену казне. Општа правна теорија, којој на челу стоји *Лист*, уноси у појам кривичнога дела и субјективне и објективне елементе. (*Liszt-Lehrbuch* § 26, I₂). По њој је кривично дело „*вино*, противправно делање, угрожено казном“. Г. Др. *Тома Живановић* (*De l'élément* . . . 259, 264) мисли да је погрешно уносити субјективне елементе у појам кривичног дела, већ само објективне. Отуда по њему *виност* (лична кривица) није обележје појма кривичнога дела.

„Кривично је дело против-правно делање, угрожено казном“. Али он у исто време вели да је *la culpabilité* („психички однос учиниоца према последици његове радње“) други *услов за примену казне*. Он мисли да кривично право има не два основна појма: кривично дело и казну, већ још и трећи: кривца, деликвента. Субјективни елемент не улази у појам кривичнога дела, али улази у појам деликвента. Ипак дакле без њега не може бити казне јер се казна примењује само на деликвента. А то је оно што је за нас поглавито од важности.

био на *осуству* по својој „*приватном*“ послу, дуже од 15 дана, или ако би на место чиновника, које је упражњено, морао доћи заступник.

Боловање, које долази без воље дотичног чиновника, не може се убрајати у *осуство* по приватном послу, па се зато, за све време овога, и не губи додатак, ако није било потребе, да се после 15 дана одређује нарочити заменик.

То јасно казује други став тачке г. чл. 4. правила за извршење закона о трошковима управних власти од 28. априла 1902. год. ПМ 9529, који гласи: „Ако би боловање трајало дуже од 15 дана, *иа би за то време било потребно да се одреди нарочити чиновник, да заступа у дужности оболелог чиновника*, онда оболелом чиновнику престаје тећи додатак после 15 дана“.

Кад, дакле, у овом истакнутом случају није било одсуство по *приватном послу*, него боловање по лекарској сведоци, и кад у опште није одређиван заступник, онда је захтев Месне Контроле несаобразан закону, и против истога треба употребити правна средства; и

2. Истина, у члану 2. закона о трошковима управних власти од 9. јануара 1899. године стоји, да ће се додатак издавати *на крају сваког месеца* јер је у доба стварања овога закона, постајало законско наређење, да се плата издаје сваког 26 дана у месецу.

Али доношењем закона о државном буџету, од 4. априла 1902. године, измењен је дан за издавање плате и додатака, и све ово везано за прву половину месеца, те је, тако, пређутно укинута и наређење из чл. 2. закона о трошковима управних власти.

То се још јасније види из чл. 124. закона о државном рачуноводству, који је ступио у живот 1. јануара ове године, и који вели: „Исплата плата, пензије, издржања, *додатака*, врши се почетком сваког месеца за месец који настаје“.

Како Месна Контрола својом наредбом хоће да утврди други ред и за време од 1. јануара на даље, то је њена наредба противна поменутом закону, па се, наравно, не сме ни вршити од стране благајне, и на овој лежи дужност да редовним путем тражи од Гл. Контроле, да обустави једну наредбу Месне Контроле, која је противна закону.

II

Писар општине деспотовачке, пита:

»1. Кад по чл. 131. зак. о општинама, општински прирез до 50% одобрава окружни одбор, а, преко 50% министарство финансија, па се овај буди из кога узрока не може да наплати, којим путем и који је надлежан да га расходује;

2. Кад по чл. 126. закона о непосредном порезу, распоређени и казнени порез и *»прирез«* застаревају за 5 година, онда може ли се узети да застарева и *»општински прирез«* за које време и по ком законском пропису, и који је надлежан за расходовање; и

3. Кад се у току године из општинске касе изда извесна сума новаца на

набавку канцеларског намештаја, који у буџету на страни расхода није предвиђен, може ли се тај издатак водити као привремени и да се расходује у идућој години, пошто се и у буџет стави на страни расхода, треба ли за то одобрење и од кога, и има ли какве одговорности за овакав рад.

Молим за објашњење у наредном броју *»Полицијског Гласника«*.

— На ово питање одговарамо:

1. Кад се неко ослобођава плаћања општинска приреза услед тога, што је пореском влашћу смањена сума његовог непосредног пореза као основица за разрезивање општинског приреза, онда се мора ослободити и сразмерним делом општинског приреза.

То ослобођење обухватају својим решењем пореске власти и врши се онако, како је објашњено у бр. 36. овога листа за прошлу годину, на питање општине латвичке.

Кад се, међутим, неко не ослобођава плаћања приреза, него се од њега није могао да наплати услед немаштине, отумаралости и томе слично, онда се, пошто се немогућност наплате констатује рефератом органа, коме је наплата била стављена у дужност, ствар износи на решење општинском збору, пошто по последњем ставу тачке 13. чл. 86. закона о општинама, општински одбор не може у опште решавати о овим стварима.

Зборска одлука о томе, да је извесна сума расходована као пропала, служиће као доказ по рачунима пред Главном Контролом за разлику између предвиђених и у касу унесених сума;

2. За општински прирез није одређена нарочита застарелост каквим специјалним законом, као што је то учињено за порез у чл. 126. закона о непосредном порезу.

Према томе, застарелост општинског приреза има се пенити по § 931. грађанског закона, од 6 година као и за остале покретне ствари, које припадају држави, општини или цркви.

Расходовање општинског приреза услед застарелости, бива као и за онај под 1. који се не може наплати услед немаштине; и

3. Како се набавка намештаја, у редовним приликама једне општине, не може убрајати у непредвиђене потребе о којима говоре чл. 133. и 134. закона о општинама, то се ни исплата не сме вршити из ове позиције, кад није предвиђена потребна сума буџетом.

Према томе, издаци учињени на набавку намештаја, не могу се исплаћивати из редовних буџетских прихода, намењених за предвиђене издатке.

Ако је ово већ учињено невођењем рачуна о законским прописима, онда треба одмах унети потребну суму у буџет за ову годину, и кад буде одобрен, извршити исплату и тако регулисати ствар.

III

Суд општине топлодолске, актом својим Бр. 1474, пита:

»У члану 57. закона о општинама предвиђено је, да свако село мора имати свога пуномоћника.

По члану 58. истог закона, ово пуномоћје издаје изабраном пуномоћнику општински суд, на основу зборске радње.

Моли се уредништво за што скорије обавештење.

Да ли ово пуномоћје, треба да потврди и надзорна полицијска власт, и да ли исто подлежи плаћању таксе и по ком законском пропису?»

— На ово питање одговарамо:

Кад се у последњем ставу чл. 58. закона о општинама изрично вели, да изабраном сеоском пуномоћнику пуномоћје издаје општински суд, на основу зборске радње, онда нема разлога да се једна јавна исправа оверава још од које власти, јер је овде самим законом учињен изузетак од постојећих прописа за потврду пуномоћја.

VI

Суду општине пољанске, на акт Бр. 71, одговара се, да је о имунитету посланичком писатом у бр. 1., 2. и 3. за 1909. год. у чланку *»Парламентарни имунитет«*, па нека суд тамо нађе одговора на постављено питање о начину наплате аренде од посланика.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Пропис чл. 158. закона о општинама може се применити само на активне општинске часнике, али не и на бивше часнике, односно оне, који у моменту изрицања казне нису више на положајима активних општинских часника.

Месни одбор тр.... основне школе, на седници својој од 27. јануара 1910. год. казнио је десет ђачких родитеља новчаном казном, која укупно износи 140 дин., за немиљање деце у школу. Ово решење, у смислу чл. 24. закона о народним школама, одмах је доставио суду општине к.... на извршење, али часници исте општине те казне нису хтели наплатити у законом одређеном року од месец дана, већ су допустили да исте застаре.

Због овога узети су на одговор бив. председник Милован М., бив. кмет Дамњан П., бив. благајник Тодор К. и кмет Живан Л., па су у својим одбранама свађивали кривицу један на другог.

Надзорна власт нашла је, да се овим ни у колико нису оправдали, већ да су на против свађивањем кривице од једног на другог дали очитог доказа о својој неуредности и немарности у вршењу званичне дужности, па их је с тога, на основу чл. 158. закона о општинама, решењем од 12. маја 1910. године, № 8559. казнила са по 50 дин. у корист државне касе, као и да солидарно накнаде каси школе тр.... застарелу казну ђачких родитеља у 140 динара.

По изјављеним молбама, III. одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти, у колико се односи на казну кмета Живана Л., правилно и на закону основано, али да исто не може остати у снази, у колико се односи на

казну Милована М., бив. председника, Дамњана П., бив. кмета и Тодора К., бив. благајника, јер се на њих није могао применити пропис чл. 158. закона о општинама, кад они у времену осуде нису били на положајима активних општинских чланова.

С тога је, на основу чл. 170. закона о општинама, решио, да се жалба кмета Живана Ј. одбаци као неумесна, а да се жалбено решење надзорне власти, у колико се односи на казну осталих жалитеља, поништи.

Одлука од 17. новембра 1910. године. № 10790.

У случају распре о атару између две или више општина, односно два или више села или заселана, надлежна надзорна власт дужна је, по саслушању дотичних страна и свом извиђању, привремено одредити границе атару и слабију страну упутити да тражи састав изабраног суда, који коначно решава о границама атара.

Мијалко И. и Марјан Н., земљ. из М. Б....., тужбом својом од 6. фебруара 1908. године оптужили су средској власти сељане села О....., да им самовласно заузимају њихову утрину — трњак и ситну шуму — и споре право уживања на исту.

По овој тужби, начелник средски учинио је увиђај на лицу места у присуству кметова оба села и сведока, и њиме утврдио да се спорна утрина налази у атару села М. Б....., и да је она од старина у његовој својини; а из пописних књига оба села види се, да су оба села поменути утрину уписала и да оба и порез плаћају.

Како се овде појавио спор око границе атара утринског између ова два села, то је начелник средски донео решење 16. јуна 1908. год. № 2141., којим је одлучио: да спорна утрина остане у атару села М. Б....., као пречег у праву, а сељани села О....., имају у року од 25 дана, од дана пријема решења, тражити састав изабраног суда, који ће овај спор између њих и сељана села М. Б....., расправити.

По благовремено изјављеној жалби пуномоћника села О....., Министар Унутрашњих Дела, као надлежан, размотрио је сва односна акта овог предмета, као и ожалбено решење средске власти, па је нашао, да је исто на закону основано, само што је средски начелник погрешно, што рок за састав изабраног суда узима од пријема решења, а треба од извршности решења. С тога је решењем од 16. јула 1909. год. П№ 11776., а на основу чл. 11. закона о општинама, одобрио решење средске власти са изменом, да се рок за састав изабраног суда има рачунати од дана извршности решења.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је жалбено решење Министрово правилно и на закону основано па га је с тога одлуком од 26. новембра 1910. год. № 11348. одобрио, а жалбу као неумесну одбацио.

Сеоски дућани могу постојати код општине, цркве или манастира, ако су општина, црква или манастир удаљени на четири сата растојања од вароши или варошице, или се налазе на средини пута између двеју вароши удаљених једне од друге за шест сахата, и најзад, у местима, удаљеним за три и по сата од вароши, ако су ова непроходна.

Јован П. М., економ из П.... упутио је молбу одбору општине П.... и тражио, да му се допусти, да у П.... отвори један сеоски дућан, у коме ће држати и продавати све оне намирнице, које су одобрене законом о сеоским дућанима.

Одбор општински на свом састанку од 5. септембра 1910. године донео је одлуку, да се молиоцу одобри отварање овог дућана, пошто су удаљеност од најближе варошице и теренске прилике у опште за то, да се овај дућан може отворити.

Надзорна власт нашао је, да ова одлука не може остати у снази из ових разлога:

По чл. 2. закона о сеоским дућанима, ови могу постојати само у местима удаљеним на четири сата растојања од вароши или варошице, или у оним местима која се налазе на средини пута између двеју вароши, удаљених једне од друге шест сахата. Најзад, ови могу постојати и у оним местима, која би била удаљена од вароши или варошице $3\frac{1}{2}$ сата, али би била непроходна.

Међутим код општине П.... не постоји ни један од побројаних услова за отварање сеоског дућана, те је по томе ова одлука противна закону, а сем тога и неистинита, кад се у њој износи, да је село П.... одсечено водом, пошто за Бољевац има одличан пут, а тако исто и за село Злот, где се налазе сеоски дућани.

Са ових разлога, решењем од 7. септембра 1910. год. № 15203, а на основу чл. 152. закона о општинама, надзорна власт задржала је од извршења одлуку одборску.

Незадовољан овим решењем, молилац Јован изјавио је жалбу Државном Савету и у њој навео, да решење надзорне власти не одговара закону, јер одлуком општинског одбора није повређен закон о сеоским дућанима ни у једној својој одредби.

Трећи одсек Државног Савета нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано, па је с тога, на основу чл. 170. закона о општинама, решио: да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 6. новембра 1910. године № 10588.

Један случај разрешења председника општине у варошици због неписмености.

П. В., народни посланик из Б....., доставио је Министру Унутрашњих Дела, да је Станоје М., председник општине варошице Б....., неписмен, јер уме да напише само почетно слово од имена и цело презиме, али не уме више ништа ни да чита ни да пише, те, према томе, дакле, да нема услова из чл. 105. зак. о општинама.

На испиту свом код полицијске власти, именовани председник изјавио је: да уме да се потпише, да нешто зна и да чита, а нешто не зна; да сем свог имена и презимена ништа друго не зна написати; да читати зна само из букварских слова, а писане ствари не зна, нити коју другу књигу, сем буквара.

Надзорна власт, према оваквом стању ствари, не знајући шта да ради, тражила је од Министра Унутрашњих дела упутство, и Министар јој је дао објашњење, да је председник, о коме је реч, сам дао доказа, да је неписмен, те да се с тога има даље по закону поступити.

Надзорна власт, с обзиром на наведено, утврдила је, да председник Станоје није писмен и да по томе не може и даље остати као председник општине варошице Б....., па је с тога, на основу чл. 122. и 148. закона о општинама, решењем својим од 26. септембра 1910. год. № 17248., захтевала од општинског одбора, да га разреши од дужности председничке.

Општински одбор, на свом састанку од 3. октобра 1910. год. нашао је, да је председник Станоје писмен, па је с тога донео одлуку № 3128., да се захтев надзорне власти не може усвојити.

Услед овога покушано је, да се писменост овог председника утврди једном комисијом. Ну кад је позват да прочита и напише оно што му је том приликом пред комисијом дато, он (председник) је одбио и да чита и да пише, изјављујући, да је он већ раније све казао, што је по овој ствари имао, и да при томе и сада остаје. Комисија, према оваквом стању ствари, није могла тачно утврдити, је ли и у колико овај председник писмен, али је тиме, што је избегао да чита и пише, наукао сумњу о својој писмености, те је, услед тога, комисија са вероватношћу закључила, да је неписмен.

На основу овога, надзорна власт упутила је овај предмет, преко начелства окружног, Министру Унутрашњих дела с молбом, да се поступи по П. ставу чл. 148. закона о општинама.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 22. октобра 1910. год. П№ 20306, спровео је овај предмет Државном Савету и тражио, да се овај председник, на основу чл. 148. у вези са чл. 105. и 122. закона о општинама, разреши од дужности председника општинског.

III. Одсек Државног Савета нашао је, да је захтев о разрешењу овог председника на закону основан. С тога је на основу чл. 148. закона о општинама решио, да се, захтев о разрешењу усвоји.

Одлука од 16. новембра 1910. године № 10565.

Један случај поништаја одлуке збора услед тога, што одлука општинског одбора о сазиву збора није у законом року достављена надзорној власти на размотрење и оцену.

Збор сељана села Ц....., на дан 17. новембра 1910. године, донео је одлуку, да се сецо Ц. одвоји од школске општине б..... и придода школској општини ј.....

Противу ове зборске одлуке изјавио је жалбу надзорној власти С. И., гласач и члан гласачког одбора, молећи да се, као неправилна, обустави од извршења.

Надзорна власт, како по овој жалби, тако и по званичној дужности, упустила се у разматрање ове зборске одлуке, па ју је, налазећи да иста не одговара закону, на основу чл. 152 закона о општинама, решењем од 29. октобра 1910 год. № 20190. задржала од извршења, са ових разлога:

1., што у смислу тач. 4. чл. 34. закона о општинама молбу за одвајање овог села није потписао довољан број грађана — најмање једна шестина свих правних гласача;

2., што збор није сазван у року предвиђеном у чл. 37. закона о општинама;

3., што се не види, да је одборска одлука о овој ствари слата надзорној власти;

4., што се гласачки одбор састао у 8 часова, а збор почет тек у 8¹/₂ часова пре подне;

5., што по свршеном гласању нису изборна акта прошивена, нити је урађено све остало, што захтева пропис чл. 48. закона о општинама;

6., што у записнику није озвучено и стављено, колико гласача има у том селу; и

7., што је према чл. 63. тач. 6. закона о народним школама за ово питање једино надлежан окружни школски одбор, а не сеоски збор.

Министар унутрашњих дела, налазећи да је посматрање надзорне власти правилно и на закону основано, писмом од 7. децембра 1910 године ПМ 23438. а на основу чл. 152. закона о општинама, доставио је Државном Савету акта овог предмета на оцену и решење.

Трећи одсек Државног Савета расмотрио је како решење надзорне власти, тако и акта овога предмета, па је нашао, да је решење надзорне власти, с обзиром на разлоге под 3. и 7., правилно и на закону основано, па га је стога, на основу чл. 152. закона о општинама, одобрио.

Одлука од 20. децембра 1910 године № 11808.

Свака општина, која има преко 500 правних гласача, мора имати свога благајника, који мора бити писмен, а у општинама испод 500 правних гласача за општинског благајника може одбор изабрати, поред редовне му дужности, председника општинског суда, кмета, одборника или кога општинског службеника, али овај такође мора бити писмен, иначе, ако је неписмен, или се неће да прими тога посла, бира благајника, као и у општинама које имају преко 500 правних гласача, од писмених грађана.

Одбор општине т. е. ..., на основу чл. 112. закона о општинама, изабрао је Н. Б. кмета исте општине, за општинског благајника са платом, која је буџетом одређена.

Надзорна власт, решењем од 12. новембра 1910 год. № 18934., а на основу чл. 152. закона о општинама, обуставила је од извршења ову одборску одлуку са ових разлога:

По чл. 112. закона о општинама, општински благајник мора бити писмен, а ово је законодавац прописао зато, што општински благајник рукује касом, прибира општинске и државне приходе, попуњује и потписује књижице и признанице грађанима на примљене суме и води новчане књиге, те да, радећи тако, као писмени човек, не би никада могао учинити никакву злоупотребу и на тај начин оштетити државу, општину и грађане своје.

Према томе, самим тим, што је Н. Б. неписмен, није могао ни бити биран за општинског благајника, а у толико пре што у општини има толико писмених лица.

Незадовољан овим решењем, Н. Б. изјавио је жалбу Државном Савету и у њој навео, да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1., што његова општина има свега 360 пореских глава — дакле испод 500 правних гласача, те према III. одељку чл. 112. закона о општинама благајник општински не мора бити писмен, самим тим, што дужност благајника може вршити и који од изабраних часника, а за ове у овим општинама, испод 500 правних гласача, није законом предвиђено да морају бити писмени; и

2., што не стоји у истини навод надзорне власти, да у његовој општини има више писмених лица, већ на против има свега једно писмено лице, али му општински одбор није могао поклонити вере, пошто је по све сумњиво, а сем тога није часник ни службеник општински, те да би га могао изабрати, а међутим општина, пошто има испод 500 правних гласача, нема права да бира благајника ван општинског часништва.

III. Одсек Државног Савета расмотрио је како жалбу и решење, тако и акта овога предмета, па је нашао, да је решење надзорне власти на закону основано. С тога је на основу чл. 170. закона о општинама решио, да се жалба одбаци као неумесна.

Одлука од 12. децембра 1910 године № 11661.

За доношење пуноважне одлуке општинског одбора потребно је, да у седници буде половина и један више од целокупног броја одборника дотичне општине, а одлука је оно, на што пристане половина и један више од присутних одборника, ако су сви одборници били позвани.

Суд и одбор општине б. према одлуци од 2. августа 1910 године № 2241, расписао је конкурсе за избор благајника општинског. Услед овога пријавило се са понудама неколико кандидата.

Узевши у обзир све пријаве, суд и одбор општински, на свом састанку од 12. августа 1910 год., одлуком својом № 2798, изабрао је од пријављених кандидата за благајника општинског А. С., трговца из Б. П., одређујући му плату у 800 динара на годину.

Ту своју одлуку општински суд, на основу чл. 85. закона о општинама, доставио је надзорној власти на разматрање и одобрење. Ну у исто време противу

ове одлуке изјавио је жалбу надзорној власти Д. Р., из Б. П., наводећи у њој, да је одлука противна закону с тога, што се суд и одбор нису ни у колико обазирали на пријављене кандидате, већ су узели за благајника човека са највећом понудом, а који је при том одговарао и за првава дела.

Надзорна власт, упунтајући се у разматрање како по изјављеној жалби, тако и по званичној дужности, нашао је, да ова одлука суда и одбора не одговара закону, пре свега зато, што нису узете у обзир и понуде осталих кандидата са куд и камо повољнијим условима, већ је изабрао А. С., са платом од 800 динара на годину, ма да су остале понуде биле са мањом платом; а сем тога што нису наведени разлози, због чега су одбачене остале понуде са повољнијим условима, те се тиме очигледно показује, да при избору није вођен рачун о општинским интересима. Тако исто није вођено рачуна ни о томе, нити се то у опште ма из чега даје сазнати, шта од имовине што изабрани благајник, да би се, на случај какве штете, општина могла осигурати, а дато имање као куција оштећено је извесним теретима.

Најзад, одлука не одговара закону ни са тога, што је при доношењу исте, од 24 одборника колико општина има, учествовало свега њих 12 — дакле недовољан број према чл. 80. зак. о општинама, и што је изабрано лице у опште човек са рђавом прошлешћу.

Са ових разлога, надзорна власт решењем од 9. новембра 1910. године № 12170. а на основу чл. 152. закона о општинама задржала је ову одлуку од извршења.

Противу овог решења изјавио је жалбу Државном Савету Р. П., општински одборник. У жалби је навео, да решење надзорне власти не одговара закону, пре свега зато, што је за избор општинског благајника једино надлежан општински одбор, и овај, нема сумње, изабрао је и у овом случају само оно лице, у коме је имао вере, да ће ову дужност најисправније и најсавесније вршити, без обзира на друге по плати повољније понуде; а сем тога, што је неумесно позивање надзорне власти на чл. 80. зак. о општинама, јер у овом случају може бити места примени само чл. 83. истог закона, а из одлуке се види, да је на седници било и одлуку потписало 13 одборника — дакле, довољан број према чл. 83. закона о општинама.

Трећи одсек Државног Савета расмотрио је како жалбу и решење, тако и акте овог предмета, па је нашао, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што избор општинског благајника спада искључиво у самоуправан рад општинског одбора, према чему је он био једино надлежан да оцењује, кога ће од пријављених кандидата да избере за општинског благајника.

Навод надзорне власти, да нису звани при решавању овог предмета сви одборници, као што прописује чл. 80. закона о општинама, није ничим утврђен, а према пропису чл. 83. истог закона, одбор је могао пуноважно донети одлуку, кад је

у седници при решавању било присутних половина и један више од укупног броја одборника, а то је, као што се из послатих акта види, испуњено овде.

С тога је, на основу чл. 170. зак. о општинама, решено, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 12. децембра 1910. године № 11625.

Јос. К. Ст.

Мишљење опште седнице Касационог Суда

Поводом захтева господина Министра Правде од 4. децембра 1910. год. № 18693, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе: *1. да ли се на основу чл. 51. Устава може дати помиловање у контумацији за неополитичке кривице, пре него би се на основу § 319. крив. суд. пост. кривцу судило поново кад се ухвати или се сам јави и преда властима; и 2., да ли овако помиловање треба да сиречи сваки даљи рад суда на доношењу пресуде у смислу § 319. кривичног судског поступка*, — Касациони Суд у својој општој седници од 3. јануара 1911. године № 14728/910, проучио је ово питање и односне законске прописе, па је у смислу тач. 2. § 16. свога устројства нашао:

1. По чл. 51. Устава, Краљ има право помиловања у кривичним делима. Оно је, по том уставном пропису искључено само код неополитичких кривица за време истраге и док је суђење још у току. Других граница оно нема. А кад оптужени, који се у контумацији налази, буде осуђен и кривична пресуда постане извршном, суђење је завршено, оно није више у току. То што ће се њему, кад се добави или из бегства врати, према наређењу § 319. кривич. суд. пост., поново судити, није никаква сметња за употребу права помиловања, онако исто, као што у опште могућност поновног ислеђења и суђења у кривичним делима, о којој се говори у глави XXV законика о кривич. суде, пост., није никаква сметња за употребу права помиловања пре отпочетог поновног ислеђења и суђења. То доста јасно казују и прописи овог законика који се на то односе. Тако, по трећем ставу § 318. истога поступка извршна кривична пресуда, којом је осуђен кривац у бегству, *„и извршиће се у онолико, у колико се у одсуству оптуженог извршити може“*. Суђење је, дакле, тиме и сам закон огласио за завршено, без обзира на поновно суђење које ће наступити ако би се осуђени добавио. Даље по другом ставу тога § 318., ако би у контумацији осуђени био каквеш смрћу, *„само се смртна пресуда неће подносити по званичној дужности Краљу на помиловање“*. Значи, да и закон предвиђа употребу права помиловања код свих осталих осуда над кривцима у контумацији, па и код осуде на смртну казну, само што у овом случају то не бива подношењем на помиловање и по званичној дужности према наређењу у § 283. кривичног судског поступка, него према потреби и по наођењу власти.

Дакле: *помиловање осуђенима у контумацији за неополитичке кривице може се дати по чл. 51. Устава пре него што*

би се на основу § 319. кривич. суд. пост. кривцу понова судило кад се ухвати или се сам јави и преда властима, и то може се дати све до тренутка отварања поновног ислеђења и суђења.

2. Помиловање, у колико би само било потпуно, т. ј. у колико би се њиме савним опраштала кривцу изречена казна, сиречава свако у опште поновно ислеђење и суђење исте кривице, онако исто као што и застарелост, и у опште околност која казну искључује, чини да поновном суђењу, по § 339. крив. суд. пост., не може бити места.

Према томе помиловање, којим се изречена казна савним опрашта, сиречава сваки даљи рад суда на доношењу пресуде у смислу § 319. кривич. суд. пост., ако је то помиловање дано пре изнова наређења: *ислеђења и суђења по том законском поступку.*

Мишљење опште седнице Касационог Суда.

Поводом захтева господина Министра Правде од 23. децембра 1910. године под № 19521, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе: *1.) у чему се по закону о правозаступницима састоји пракса правозаступничких практиканата и колики је њен обим; 2.) могу ли, према томе, правозаступнички практиканти радити као самостални правозаступници или само као пуномоћници, својих принципала; и 3.) ако раде као пуномоћници, да ли им је потребно специјално пуномоћство за сваки поједини предмет (грађански или кривични), или могу радити по једном генералном пуномоћству*, — Касациони Суд у својој општој седници од 3. јануара 1911. године № 15522 проучио је ово питање и односне законске прописе па је у смислу т. 2. § 16. свога устројства нашао:

Наш законодавац поставио је као битну погодбу за адвокатску праксу, поред свршених правних наука и положеног правозаступничког испита, још и претходну праксу (§ 3. т. 2. б. закона о правозаступницима) код суда или код јавног правозаступника. Без те претходне праксе, не може се никако стећи право на адвокатску праксу.

Међутим у § 3. и 3 а. измене и допуне закона о правозаступницима није одређено да, при претходној пракси код адвоката, адвокатски практиканти могу самостално вршити адвокатске функције, ма то било и у делокругу оних послова, за које је овлашћен њихов принципал. А кад такво изузеће од предњег начела, усвојеног у закону, није изрично законом предвиђено, оно се не може ни претпостављати, већ се има сматрати да адвокатски практиканти по закону немају право на ову функцију.

Према овоме њихова пракса, подобно пракси свршених правника као судских чиновника, има да се састоји у помагању у правозаступничким пословима њиховим принципалима у правозаступничким канцеларијама, а ван ових само у толико, у колико би се тиме ишло на прибављање каквих података или извешта, у обиму

правозаступничке праксе дотичнога принципала.

У овоме обиму они би се могли користити и генералним пуномоћством својих принципала.

У погледу права на положај браниоца по кривичним делима, не важи изнето начело о претходној пракси, јер се ово право признаје сваком свршеном правнику (§ 10. кривич. суд. поступка). С тога односно овога права нема разлога да се забрани адвокатским практикантима, да у тој функцији, могу заступати своје принципале, кад ту функцију они и сами могу пуноважно вршити, зарад чега би могли имати једно генерално овлашћење.

Мишљење опште седнице Касационог Суда.

Господин Министар Правде актом својим од 5. децембра 1910. год. под № 18579, а поводом представке новчаних завода из варошице Младеновца, тражио је да му Касациони Суд да своје мишљење о томе: *да ли ће издавање меничних протеста; местима где нема првостепеног суда или среске по иницијске власти, моћи вршити и општински судови, који по чл. 94. зак. о општинама и иначе у извесном смислу врше функције полицијских власти.*

Касациони Суд је поводом овога питања у својој општој седници од 3. јануара 1911. год. под № 14639, проучио исто и односне законске прописе и у смислу тач. 2. § 16. свога устројства нашао:

1. Да је § 149. тргов. законика својим исцрпним и одређеним наређењем огласио за надлежне да издају протесте због непријема или неисплате само трговачки суд, где овога нема првостепени, а где ни њега нема среску полицијску власт, а тим је пређутно искључио сваку другу власт, па следствено и општинске судове.

2. Да издавање протеста, које се састоји у констатовању надлежне власти да меница није на захтев примљена или исплаћена, долази у ону врсту послова у коју и оверавање исправа и изјава приватних лица, а не чисто у полицијску функцију, те да би се могло узети према духу закона да се они могу подизати увек и код општинских судова, који по чл. 94. закона о општинама и иначе у извесном смислу врше функције полицијских власти.

3. Да су општински судови по тач. а § 6. грађан. суд. поступка надлежни да суде спорове о меничним потраживањима до 100 динара закључно, па према томе се има узети да су надлежни и да издају протесте због непријема или неисплате.

Према напред наведеном Касациони Суд је мишљења: *да се протести због непријема или неисплате могу подићи само код трговачког суда, првостепеног суда или где ових нема код среске полицијске власти, а код општинског суда само за менице до 100 динара закључно кад у месту нема ни трговачког ни првостепеног суда, нити полицијске власти.*

М. Л. Р.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Илић, слуга, родом из Баточине, извршио је крађу своје газди Мити Белићу, кафеници из Пожаревца, на затим побегао.

Он је стар 22 године, раста средњег, плав, носав.

Денеша начелства округа пожаравачког Бр. 104.

Илија Михаиловић и Ђурђе - Владимир - Митровић, оба из Лугавине, одговарају за опасну крађу али се налазе у бегству.

Илија је стар 35 година, висок, сувоњав, приномањаст, бркова омањих. Од особенних знакова има младеж на лицу.

Ђурђе је стар 36 година, висок приномањаст, бркова малих у лицу сув.

Денеша начелника среза подунавског Бр. 40.

Катица Миљковић-Шундлер, собарица из Земуна, на преваран начин узела је од свастике Светозара Пгијатовића, кафенице овдашњег, следеће ствари: један палето, зимеки—при, једну ципану сукњу, једну блузу од порхета, једне нове ципеле—шевро на дугмета, један свилен шљајер, један златан претеп са првеним каменом. Са свима стварима Катица је отумарала незнано кул.

Катица је стара 17—18 година, средњег раста, плава. Од особенних знакова има: на лицу два видна младежа, један над горњом усном а други испод доње усне.

Акт кварта савамалског Бр. 112.

Михаљ Кираљи, војни бегунац аустро-угарски, који је био на лечењу у ужичкој војној болници, побегао је из ове и украо пар болничарског одеља, које је обукао.

Михаљ је по народности Мађар и говори само мађарски. Он је стар 21—23 године, без браде, приномањаст, цун, средњег раста, са нагареним усницама.

Денеша начелства ужичког Бр. 302.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарио их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

30. прошлог месеца непознати крадљивац украо је Ђорђу Грбовићу, овдашњем, једне чезе зелено обојене и једног коња.

Коњ је длаке доратасте, у леву задњу ногу путаст, на челу цветаст.

Акт кварта варошког Бр. 18442.

КРАЂА СТОКЕ

Срећку Васиљевићу, из Амерића, украдена је једна кобила, матора 4 године, врана, цветаста, висока 156 см. са жигом «К».

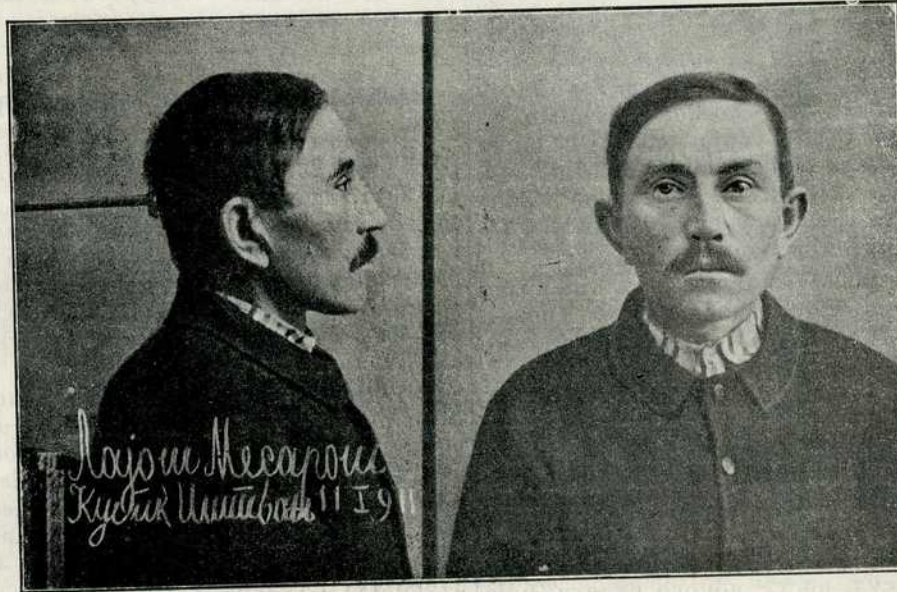
Денеша начелника среза космајског Бр. 398.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У почетку овога месеца једна наша виђена личност известила је полицију, да је добила једно анонимно писмо, у коме је непознато лице извештава да је противу њеног живота организована завера, и да је то лице изабрано за извршиоца дела, али да оно то не може извршити, већ хоће целу ствар да открије, те да сви буду похватали. У том писму то лице прича: Једнога дана, месеца новембра пр. год. оно је се враћало у Београд из Пеште, где је било код својих рођака. У путу, у возу, случајно се упозна са «четири господина човека», међу којима је био и један београдски адвокат. У разговору ова су га господа питала од када је у Београду, познаје ли ову виђену личност, је ли познат у Београду итд. Он им је одго-

«Никада нисам био убица, а нећу ни да будем, и хоћу ово да спречим јер ћу иначе излудети, а новац који ми се овако даје не треба ми» — вели се даље у писму. С тога оно о овоме извештава и каже да ће, када се сви скупе, писмом известити и означити место где ће сви на окупу бити, и где их лако све могу похасити. И он ће тамо морати бити јер ће, иначе, посумњати да их је издао. Када сви буду на окупу он ће послати у стан по једном човеку писмо са потребним извештем, али «ви будите добри и предајте томе човеку, да он ништа не зна, спаковано 4—500 динара, јер вам то живот спасава». Овај новац тражи само за то да би његова «сирота породица» док он у хаџу буде, имала шта јести. Моли, даље, да се овом човеку, који писмо донесе, ништа не говори, и да се за њим не шаље ни жандарм нити ко други «јер се онда неће по-

ворио да је у Београду већ 16 година, да је свуда добро познат, пошто је скоро у свакој кући радио, да ту личност тако исто добро познаје пошто је и код ње у кући радио. И тако у разговору дошли су и у Београд, где су га господа позвала да иде са њима. Са њима је отишао у једну кафану где су господа нешто између себе говорила, па га позвали у стан адвоката, где је још један њему непознат господин дошао, и где су му понова почели унићивати разна питања: о њему, породици његовој, има ли деце, има ли каквог имања или пара итд. И када им је на сва питања одговорио онда му је један од господа рекао: «Видите, ви се толико мучите и радите на ништа немате. Ми ћемо вам нешто предложити што треба да извршите па ћете бити срећни и богати, и моћи ћете са вашом породицом богато живети», и тражили су му да им обећа и да реч, да ће учинити што му предложе, па ако добро сврши добиће 30.000 динара. Као сиромаш човек он је се полакомио на толики новац и пристао, и тада су му они саопштили да је њихов план да се та личност ма на који начин уништи — убије, да ће се то извршити ускоро и да он то изврши, али до тога доба да pazi да се не изговори и не изда, јер ако то учини свршено је и са његовим животом. После овога ова господа још два пута су била у Београду и рекли му да ће се то свршити у месецу Јануару и да ће и они ту бити.

стићи циљ», а да се у њему има потпуно поверење.

Добивши ово писмо полиција је послала детектива да мотри и ухвати лице које писмо донесе тој личности. Ускоро је полицији нало у шаке и лице које је писмо писало. На својом саслушању изјавило је да се зове **Лајош Месарош**, родом из Јаношхалма у Бачкој, по занимању типолитерски радник, ожењен, и отац двоје деце. У почетку је одрицао да је он писао ова писма али је најпосле признао да је све ово сам измислио и за разлог томе навео да је то чинио једино из тога разлога, да би на лак начин дошао до 4—500 дин. те био у могућности да своју давнашњу жељу оствари, — да оде у Америку.

Вођеном истрагом утврђено је, да је Лајош дошао у Београд почетком јула пр. године, али да је се пријавио под другим именом — као Кубик Штевал. И ово је учинио стога да би, ако би у овом свом предузећу успео, лакше траг заметнуо јер га под именом Кубика не би лако могли наћи. Због употребе туђег имена Управа гр. Београда пресудом својом од 10. т. мес. Бр. 927, казнила га је са тридесет дана затвора.

Изпосећи његову слику моле се све власти и приватна лица да, ако би штогод знале о овоме лицу, јаве Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 917.